

De ene Onafhankelijkheidsdag is de andere niet

De Morgen,
Za. 04 Jul. 2015, Pagina 24

Bart Kerremans is Amerikakenner en hoogleraar aan de KU Leuven.

Het is het jaar van het herstel geworden voor Barack Obama, bijna onherkenbaar met het vorige.

Herinner u de situatie op de vorige Onafhankelijkheidsdag, die van 4 juli 2014. We zaten in de aanloop naar de Congresverkiezingen van dat jaar en voor de partijgenoten van de Amerikaanse president ging het een zware nederlaag worden. De vraag was niet of het zo ging aflopen, wel hoe zwaar de nederlaag ging zijn. Uiteindelijk was ze zeer zwaar. Na het Huis van Afgevaardigden (verloren in 2010) ging nu ook de meerderheid in de Senaat verloren. En in deze context leek de Amerikaanse president wel vleugellam. Verschillende dossiers waren volledig vastgelopen.

Van nieuwe beperkingen op wapenbezit was, zelfs na het drama van Sandy Hook Elementary, niets in huis gekomen.

Het immigratiedossier zat ook muurvast. Dat was ook zo met klimaatverandering. En tegelijkertijd liep er een nieuwe rechtszaak tegen de wet op de gezondheidsverzekering (beter bekend als Obamacare). Ondertussen leek er geen beweging te komen in de nucleaire onderhandelingen met Iran, bleek de Oekraïne-kwestie onmogelijk onder controle te krijgen en was er de nieuwe dodelijke factor van IS.

Vleugellam was inderdaad de positie waarin de Amerikaanse president was terechtgekomen. Vandaag lijkt wel een ander tijdperk. Er valt vooruitgang vast te stellen in de onderhandelingen met Iran, met zeer binnenkort een redelijke tot grote kans op een akkoord. Inzake migratie zijn de zaken opnieuw in beweging gekomen, ook al gaat het zeker niet zoals Obama wel zou wensen. Ondertussen werd van China een engagement inzake de reductie van broeikasgassen losgepeuterd, is er een voor Obama gunstige uitspraak van het Hooggerechtshof over Obamacare en is er zelfs een uitspraak van datzelfde Hooggerechtshof over het homohuwelijk.

Niet dat Obama daar zelf direct iets te maken mee heeft, maar het sluit wel aan bij zijn eigen visie op vrijheid en gelijkheid in het algemeen, en het homohuwelijk in het bijzonder. Ondertussen wordt door Obama - of liever door het federale milieuagentschap - een proactief programma van milieuregulering uitgerold, met een reeks voorspelbare rechtszaken tot gevolg. Het kadert allemaal een beetje in de vorming van "a more perfect Union", zoals in de Amerikaanse grondwet staat ingeschreven, een doelstelling die Obama regelmatig naar voor schuift (ook al tijdens de periode dat hij presidentskandidaat was) en die hij opnieuw beklemtoonde in zijn tweet als reactie op de uitspraak van het Hooggerechtshof over het homohuwelijk: "We hebben onze Unie een beetje meer perfect gemaakt".

Niet dat het nu allemaal koek en ei zou zijn, verre van zelfs.

Sinds vorige zomer is het vraagstuk van de rassendiscriminatie opnieuw op het voorplan gekomen en echt greep krijgt de Amerikaanse regering er niet op. Bovendien is er vanuit Republikeinse hoek via de rechtspraak een succes geboekt in

de strijd tegen Obama's pogingen om het statuut van een groot deel van de illegale immigranten in de VS te regulariseren.

Ook inzake milieuregulering volgen de rechtszaken elkaar op. En zaken zoals IS, Syrië of Oekraïne zijn verre van opgelost, om nog maar te zwijgen over de situatie in de Palestijnse Gebieden. Maar anders dan een jaar geleden, hebben we in de VS weer een president die greep op de zaken lijkt te hebben. En het brengt ons meteen bij een fundamentele vraag. Die greep lijkt Obama immers te hebben omdat hij als president aan zijn laatste twee jaar bezig is en het oordeel van de kiezer niet meer moet ondergaan. Dat lijkt hem bevrijd te hebben. 'Verlost' van verkiezingen zet hij volop in op thema's die hem lang geleden, toen hij nog gewoon presidentskandidaat was, bezighielden, op beloftes die hij toen - in 2007 en 2008 - heeft gemaakt.

Klinkt het niet gek: een Amerikaanse president die 'verlost' van verkiezingen op de gaspedaal kan gaan staan?

Valt dat niet moeilijk te rijmen met de idee achter de Amerikaanse grondwet, zelfs van de Amerikaanse onafhankelijkheid zelf? Misschien is dat de vraag die men zich in de VS vandaag de dag tussen al het vlaggenwapper en vuurwerk van de Fourth of July zou moeten stellen.

BART KERREMANS ■